

Nr 237.

Av herr **Svedberg m.fl.**, *angående utredning av frågan om statliga stödåtgärder för befrämjande av försöksvis inredda föreningsladugårdar.*

Ett mycket allvarligt befolkningspolitiskt problem är den rådande disproportionen mellan män och kvinnor på landsbygden, enkannerligen inom jordbruksbefolkningen. Underskottet på kvinnor framträder därvid alltmer förstärkt, vilket bidrager till att familjebildningen kommer att allvarligt hämmas. Kvinnornas flykt från landsbygden och främst jordbruket har sin grund i den tunga arbetsbördan, som sedan gammalt åvilar jordbrukarhustrurna. Särskilt starkt framträder detta förhållande i Norrland, där männen under större delen av året befinna sig i skogs- eller annat förvärvsarbete, i allmänhet så långt från hemmet, att deras hjälp där mycket sällan kan påräknas. Under sådana förhållanden kommer kreatursskötseln på kvinnornas lott, vilket gör att de ofta bli utsläpade och åldras i förtid. Att de yngre av dem därför dra sig ifrån jordbruket är inte att förvåna sig över.

För att kunna råda bot på detta missförhållande lär det med all sannolikhet bli nödvändigt att för framtiden befria kvinnorna från arbetet i ladugården. En av de vägar man därvid har att välja är inrättandet av en för ett flertal jordbrukare gemensam ladugård. Ett försök med en dylik föreningsladugård finns redan i Bjärme. Även om erfarenheterna av densamma av skilda skäl varit icke uteslutande gynnsamma, föreligger dock på många håll i Norrland ett starkt intresse för att få till stånd liknande andelsladugårdar. Att likväl inga andra försök än det i Bjärme blivit gjorda sammanhänger delvis med den bristande kännedom man ännu har om skötseln av en sådan ladugård men framför allt med en rådande obenägenhet från jordbrukarnas sida att ikläda sig de ekonomiska risker, som kunna vara förenade med en verksamhet, som ännu befinner sig på experimentstadiet.

För vår del finna vi det därför önskvärt, att staten genom en låne- och bidragsverksamhet undanröjde dessa betänkligheter och på så sätt stimulerade till försök med denna driftform. Särskilt betydelsefullt måste det därvid anses vara att få andelsladugårdar till stånd på sådana platser och under sådana förhållanden, att verksamheten bleve allsidigt belyst och prövad. Härigenom komme för övrigt de på detta sätt vunna erfarenheterna att bli av utomordentligt värde, när det gäller att för framtiden ordna vårt jordbruk och dess problem. För Västerbottens län skulle en dylik försöksverksamhet vara särskilt lämplig såväl med hänsyn till jordbrukets struktur

med ett betydande antal brukningsdelar av stödjordbrukstyp som med hänsyn till det intresse, som i olika sammanhang kommit till uttryck för denna driftform.

Under här nämnda förhållanden synes det därför vara angeläget, att frågan om statlig medverkan i syfte att åstadkomma försök med föreningsladugårdar göres till föremål för skyndsam prövning. Hinder torde därvid icke möta att i anslutning till denna utredning om statens medverkan för anordnande av försök med gemensamma ladugårdar även upptaga till behandling vissa hithörande frågor av mera principiell innebörd. Härigenom kunde ett klarläggande komma att ske i fråga om de grunder efter vilka staten i princip bör understödja en framtida verksamhet på detta område. Av direktiven till den nu sittande utredningen rörande lagstiftning om föreningar för gemensamt ägande och gemensam drift av jordbruk framgår nämligen icke klart, huruvida här berörda spörsmål komma att bli föremål för övervägande. Enligt vår uppfattning synes även den här upptagna frågan om försök med andelsladugårdar under statlig medverkan kunna hänskjutas till nyssnämnda utredning för prövning.

Under hänvisning till det anförda få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om statliga stödåtgärder för befrämjande av försöksvis inrättade föreningsladugårdar.

Stockholm den 23 januari 1946.

Lage Svedberg.

K. Aug. Johanson.

Emil Näsström.

Ernst Hage.

Sven Edin.

J. F. Grym.